

Dr. Peter Mikša

Franci Ekar – 80-letnik

Ena najvidnejših osebnosti slovenske planinske in alpinistične zgodovine

Franci Ekar je bil in je še veliko tega. Gospodarstvenik, nekdanji župan, alpinist, planinec, gorski reševalec, gorski vodnik, vaditelj in učitelj smučanja, lovec itd. Predvsem v planinstvu in alpinizmu je pustil velik pečat.

Bil je dolgoletni predsednik PD Kranj, med letoma 2001 in 2010 je bil predsednik Planinske zveze Slovenije, poleg tega pa je bil med drugim tudi udeleženec jugoslovanske alpinistične odprave v pakistanski Hindukuš.

Rojen je bil oktobra leta 1942 v Preddvoru. Po končani osnovni šoli v rojstnem kraju in srednji industrijski šoli Iskra v bližnjem Kranju je najprej dokončal študij na Višji šoli za organizacijo dela Kranj in pridobil izobrazbo inženir organizacije dela. Nato pa je leta 1988 dokončal še univerzitetni študij in leta 1991 magisterij na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju.

Kot trinajstletnik se je leta 1956 včlanil v Planinsko društvo Kranj (in s tem v Planinsko zvezo Slovenije), kar je bila logična posledica vzgoje in okolice njegovega bivanja. Franci se je namreč že s prvimi koraki začel seznanjati s gorami, saj so oboji stari starši imeli kmetijska posestva v gorskem svetu v dolini Bistrice,

nagradilo z načelniško in deset let pozneje še s predsedniško funkcijo. Slednjo je obdržal za kar 38 let, vse do leta 2011. V svojem najbolj plodnem plezalnem obdobju se je z za tiste čase zelo težkimi plezalnimi vzponi doma in v Zahodnih Alpah, Visokih Turah idr. vpisal med vodilne slovenske alpiniste ter si pridobil tudi status vrhunškega športnika. Opravil je več kot 400 plezalnih vzponov, med drugim tudi osem prvenstvenih smeri v slovenskih Alpah: v Kranjski Rinki, Skuti, Dolgem hrbtu, Dolški Škrbini idr. Med njimi po obisku in veljavi verjetno najbolj izstopajo Jubilejna smer v Dolgem hrbtu in Zajeda Ekar-Jamnik v Dolški Škrbini ter zimski smeri Centralna v zahodnem ostenju Kokske Kočne in Grapa med Veliko Koroško Babo in Ledinskim vrhom. Med vzponi izven Slovenije je vsekakor treba omeniti prečenje celotnega montblanskega grebena Peuterey, smer Sentinelle Rouge v vzhodnem ostenju Brenve Mont Blanca, Južni greben Aig. Noire itd., kar so bile prve slovenske (oziroma jugoslovanske) ponovitve. V šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja je bil udeleženec več odprav v tuja gorstva (npr. Kavkaz leta 1963, Pamir leta 1967, Hindukuš leta 1971). V letu 1972 je bil vodja prve slovenske odprave v pogorje Kilimandžara in Mawenzija.

V času predsedovanja PD Kranj so za namene varnejšega obiskovanja gora leta 1976 na Ekarjevo pobudo oblikovali in uresničili projekt usposabljanj za prostovoljne planinske vodnike pri PZS. V letu 1977 pa je izšel alpinistično-plezalni vodnik *Ravenska Kočna* v slovenskem in tudi nemškem jeziku (založilo PD Kranj). V tem letu sta bila zgrajena Kranjska kočna na Ledinah pri ledeniku pod Skuto in nov planinski dom na Krvavcu, poleg tega pa je bil obnovljen dotrajani dom na Kališču. Za potrebe oskrbovanja planinskih koč so v času njegovega predsedovanja postavili tudi tovorni žičnici na Kališče in na Ledine. Ekar je dal pobudo za nadelavo in zavarovanje novih zahtevnih planinskih poti (po grebenih vrhov obeh Kočen in slovenski pristop na Veliko Koroško Babo).

Vseskozi je bil pospeševalec mladinskega planinstva. Sodeloval je s strokovnimi predavanji in praktikumi o varnem gibanju v gorah kot tudi pri splošnem informiranju o varovanju in lepota planinskega sveta.

V času Ekarjevega predsednikovanja Planinski zvezi Slovenije smo po skoraj polstoletni želji in raznih pobudah dobili Slovenski planinski muzej. Arhiv Francija Ekarja

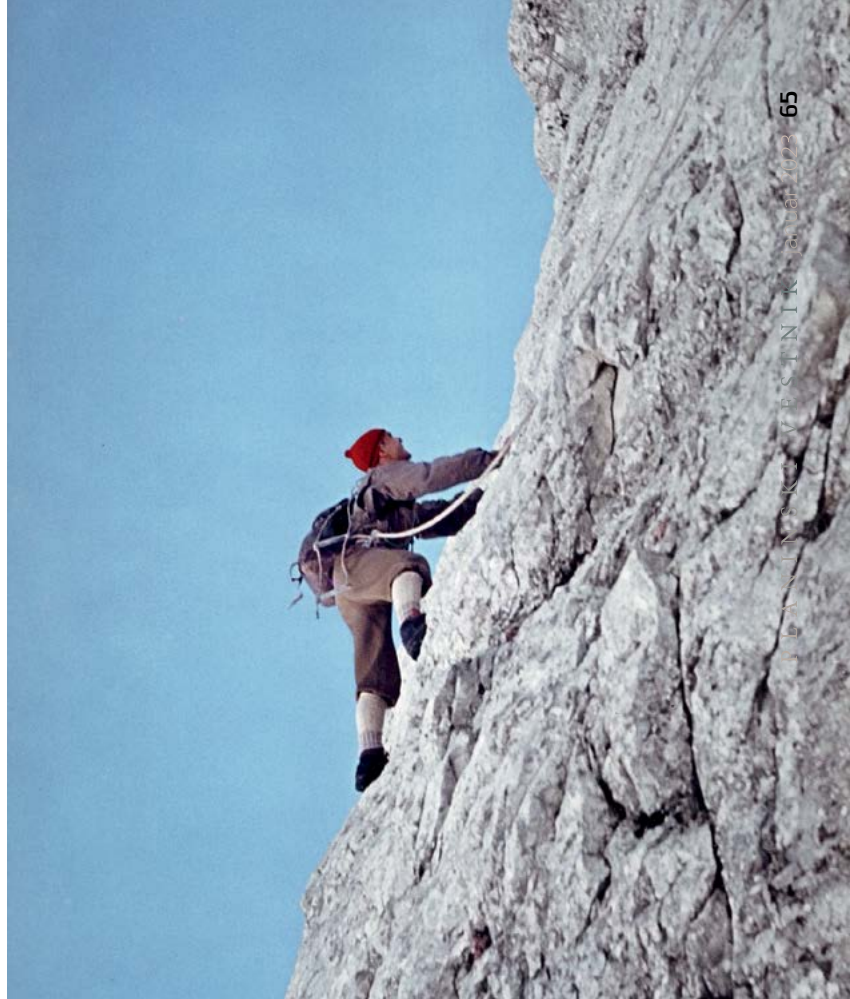


Zaplate in Potoške gore. Pri pohodih v gore pa so mu že tedaj pogledi začeli z občudovanjem do alpinistov uhajati proti skalovju grintovško-storžiških vršacev. Prirojeni gorski talent in priučene veščine za obvladovanje gorskega sveta so ga že v drugi polovici petdesetih let pripeljale med kranjske alpiniste, zbrane v AO Kranj. Začele so "padati" prve smeri. Poleg plezanja je veliko časa posvetil tudi delu pri kranjskih alpinistih in v planinskem društvu, kar ga je v letu 1963 najprej

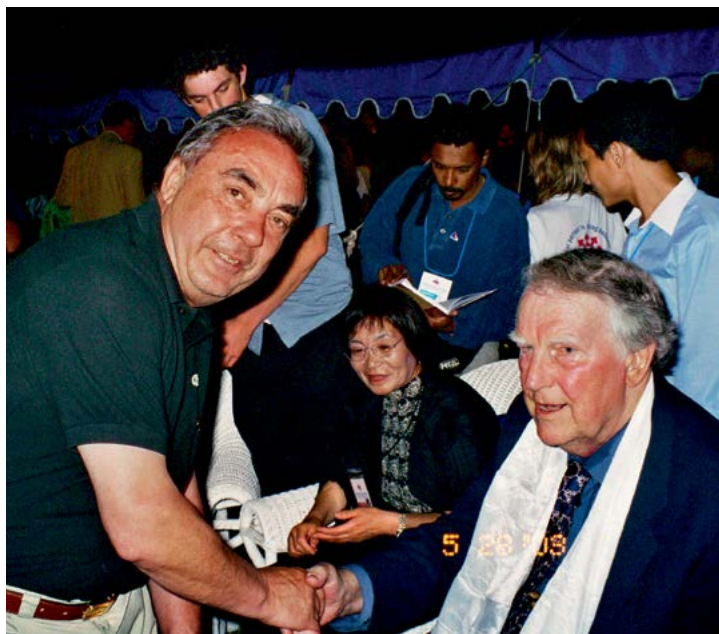
Bil je član več komisij Planinske zveze Slovenije (PZS): v treh mandatih (1985–1989, 1989–1990, 1990–2001) podpredsednik zveze, med letoma 2001 in 2010 pa tudi njen predsednik. V času predsedovanja je PZS usmeril v promocijo planinstva ter v povezovanje z domačimi in tujimi sorodnimi organizacijami. Leta 2002 je PZS postala članica Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS), Ekar pa je bil izvoljen za podpredsednika (2002–2004). To je bilo za PZS in njeno dejavnost pomembno obdobje, ker so se takrat začele aktivnosti in priprave za vključitev športnega plezanja in turnega smučanja med olimpijske športe. V času njegovega predsedovanja je PZS utrdila mednarodne povezave: leta 2003 s sporazumom o vsestranskem sodelovanju z Nepalsko planinsko zvezo, leta 2005 je bil uradno registriran Club Arc Alpin (CAA), z jasnimi potrebami je PZS podpirala aktivno strokovno sodelovanje s planinci "Treh dežel" in ostalih področij, kar je vse bolj utrjevalo mednarodni ugled PZS. Le-ta je pod njegovim vodstvom v letu 2002 odmevno prispevala k Mednarodnemu letu gora, ki se je takrat prvič praznovalo pod okriljem Združenih narodov. Aprila leta 2004 je PZS pristopila k izgradnji Slovenskega planinskega muzeja, ki je bil slavnostno odprt avgusta 2010. V sklopu vodenja osrednje slovenske planinske organizacije si je Ekar prizadeval urediti tudi več (planinskih) spominskih obeležij. Npr. dr. Mihajlu Pupinu za zasluge pri dogovoru o odmiku državne meje med Italijo in Jugoslavijo (oz. Kraljevino SHS) po prvi svetovni vojni, tako da je ostal svet v porečju Save Dolinke in Save Bohinjke slovenski in da smo posledično Slovenci tudi za časa rapalske meje imeli prost dostop na vrh Triglava. Na rojstni hiši dr. Juliusa Kugyja v Gorici je bila nameščena nova spominska plošča z napisom tudi v slovenščini, odkupljena pa je bila celotna parcela, na kateri stoji spomenik Kugyju v Trenti, pri spomeniku Štirim srčnim možem pa so leta 2004 namestili zastavo PZS, ki od tedaj tam redno plapolja. Prav tako je bil pobudnik postavitve spomenika Nejcju Zaplotniku v Kranju leta 2011 in pa pobudnik ter aktiven koordinator, da so na ljubljanskih Žalah park poimenovali po dr. Mihi Potočniku.

Ob vsesplošnem razvoju turnega kolesarstva in ob razumevanju vodstva PZS je bil leta 2006 v času njegovega mandata ustanovljen turnokolesarski odsek in pozneje komisija. V sami organizaciji PZS je deloval tudi kot tajnik Gorske reševalne službe; Ekar je že leta 1961 opravil izpit za gorskega reševalca in nato sodeloval pri številnih gorskih reševanjih. Vseskozi je aktiven pisec v *Planinskem vestniku*; prvi prispevek je objavil že leta 1961. Novice o planinskih in alpinističnih dogodkih ter dosežkih pa priložnostno objavlja tudi v tujih planinskih revijah.

Franci Ekar je za svoje zasluge pri delovanju na področju alpinizma in planinstva na Slovenskem večkratni nagrajenec: je prejemnik srebrnega in zlatega ter častnega znaka PZS – najvišjega slovenskega



V Comicijevem razu v Jalovcu Arhiv Francija Ekarja



Franci Ekar se je v Katmanduju leta 2003 srečal z "zmagovalcem Everesta" Edmundom Hillaryjem in ga povabil na obisk v Slovenijo, na kar je ta z veseljem pristal. Žal pa je Hillaryjeva smrt leta 2008 preprečila uresničitev tega obiska. Arhiv Francija Ekarja

planinskega priznanja. Je tudi častni član Planinskega društva Kranj in prejemnik častnega znaka GRS. Odlikovala sta ga tudi Planinska zveza Nepala in Mednarodni olimpijski komite. ●